

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

1. מצת כותי ... לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות כישראל.....1
2. מתו אחיו מחמת מילה האי ישראל מעליא הוא ... מומר לערלות וקא סבר מומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה.....5

דף ד.

א. מצת כותי ... לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות כישראל

כבר התבאר במסכת קידושין דף עה: עו. שאחרי גלות עשרת השבטים משומרון, הביא מלך אשור בני עמים ידועים לשבת במקומם וגוים אלה בתחילה היו אריות הורגים בהם, כמו שנאמר (מלכים ב יז פסוק כד – כט) וַיָּבֵא מֶלֶךְ אֲשׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָהּ וּמֵעֵינָא וּמִמְחֻמַּת וּסְפָרוּזִים וַיֵּשֶׁב בְּעָרֵי שְׁמֶרוֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת שְׁמֶרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ. וַיְהִי בַתְּחִלַּת שַׁבְּתָם שֶׁם לֹא יֵרְאוּ אֶת ה' וַיִּשְׁלַח ה' בָּהֶם אֶת הָאֲרִיֹּת וַיְהִיו הָרֹגִים בָּהֶם. וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלִיתָ וְגו' וַיִּשְׁלַח בָּם אֶת הָאֲרִיֹּת וְהֵנָּם מְמִיתִים אוֹתָם וְגו'. וַיֵּצֵא מֶלֶךְ אֲשׁוּר לֵאמֹר הֲלִיכּוּ שָׁמָּה אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם וַיִּרְם אֶת מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ. וַיָּבֵא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלוּ מִשְׁמֶרוֹן וַיֵּשֶׁב בְּבֵית אֵל וַיְהִי מוֹרָה אֵתָם אִיךָ יֵרְאוּ אֶת ה'. וַיְהִיו עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהֵיו וַיִּנְיְחוּ בְּבֵית הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשְּׂמֶרֶנִּים גּוֹי גּוֹי בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם וּמֵאִמַּת הָאֲרִיֹּת נִתְגִּירָו.¹

ועוד נאמר שם (פסוק לב – לד מא) וַיְהִיו יִרְאִים אֶת ה' וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתֵם כַּהֲנֵי בָמוֹת וְגו'. אֶת ה' הָיוּ יִרְאִים וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם. עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כְּמִשְׁפָּטֵים הָרֵאשֹׁנִים אֵינָם יִרְאִים אֶת ה' וְאֵינָם עֹשִׂים כְּחֻקֵּיהֶם וְכִמִּשְׁפָּטֵם וּפְתוּרָה וְכַמְצוּהָ אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל. וַיְהִיו הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יִרְאִים אֶת יְקֹוֹק וְאֶת פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם בְּנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם כְּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם הַזֶּה

ונזכרו עוד בספר עזרא² בשם צְרִי יְהוּדָה וּבְנֵימָן, שמתחילה ביקשו לבנות את בית המקדש השני יחד עם ישראל, ואמרו להם: נבנה עִמָּכֶם פִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לְאֱלֹהֵיכֶם, וְלוֹ אֲנַחְנוּ זְבָחִים מִיָּמֵי אֶסֶר חֹדֶן מֶלֶךְ אֲשׁוּר הַמְּעַלָּה אֲתָנּוּ פֹה. וכשנדחו, ואמרו להם

¹ רש"י יבמות כד ב ד"ה גירי אריות

² עזרא ד א, ע"י רש"י שם, ושם פס' ט – י.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ישראל לא לךם ולנו לבנות בית לאלהינו כתבו דברי שטנה למלך, ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישיבי יהודה וירושלם ועל ידי זה נתבטל בנין הבית במשך כמה שנים.

ונקראו כותים לפי שבאו מכותה³, ואפשר שהבאים מכותה היו מרובים מן הבאים משאר המקומות, ונקראו כולם על שם הרוב⁴. ונקראו עוד "שומרונים", ו"שמראי", על שם ערי שומרון שישבו שם. וכן נזכרו בשמות כותים ושומרונים בימי הגאונים והראשונים והאחרונים, ובימינו הם קרויים שומרונים, ונשתנו באמונתם ובמנהגייהם בכמה פרטים מכפי שהיו בזמן חז"ל.

אף מקצת מישראל נתערבו בכותים, ומצינו שנטמעו בהם כהנים⁵, ונזכר "כהן כותי", היינו כהן שקיבל עליו את דת הכותים. וכן נטמעו בהם ישראלים, ובאגדה אמרו⁶ שנבלעו ביניהם עשרת השבטים. הכותים עצמם מכחישים את יחוסם לגוים שהביא מלך אשור, ומייחסים את עצמם לשבטי אפרים ומנשה⁷, ואת מקצתם לכהנים.

הכותים בזמן חז"ל היו זהירים במה שכתוב בתורה⁸, ולא היו עובדים את אלוהיהם כמו שעשו בזמן בית ראשון, והחזיקו בתורה שבכתב. אבל לא היו זהירים אלא במה שכתוב בפירוש בתורה, ולא האמינו בתורה שבעל פה, ולא האמינו בתחיית המתים.

נחלקו תנאים ואמוראים אם "גרי אריות" הם – על שם האריות ששלח ה' בהם ונתגירו מאימתם – ואין גרותם גרות, או ש"גרי אמת" הם, וגרותם גרות היא, להלכה פסקו ראשונים שהכותים גרי אמת הם⁹.

אף על פי שלהלכה הכותים גרי אמת הם, בדורות אחרונים גזרו חכמים עליהם שיהא דינם כגוים ואמרו בטעם הגזירה, לפי שמצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים אותה, ונעשו מומרים לעבודה זרה, ואף על פי שלא היו אלא מיעוט מן

³ בה"ג סוף הל' נחלות; רש"י קדושין עד א ד"ה וכותי.

⁴ מלאכת שלמה ברכות פ"ז מ"א; תפא"י כתובות פ"ג מ"א, ועי' תוי"ט ותוס' חדשים ברכות שם טעמים אחרים

⁵ ועי' נחמיה יג כה: ומבני יודע וכו' הכהן הגדול התן לסנבלט, ומפדר"א פל"ח על הפסוק שם ו ב' נ' שסנבלט היה כותי, ועי' יוסיפון פ"ה וקדמוניות יא ד ט ושם ז ב.

⁶ תד"א זוטא פ"א.

⁷ עי' בר פצ"ד ז: מן דיוסף, ושם שר"מ לגלג על יחוס זה; קדמוניות ט יד ג ויא ח ו; מסעות ר' בנימין מטודילה, וכן הוא עד ימינו (ומייחסים את עצמם גם ללוי ובנימין).

⁸ עיין ברכות מז: תוס' ערובין לו ב ד"ה דתנן ויומא נה ב וגיטין כה א ד"ה הלוקח רש"י סוטה לג ב ד"ה ספרי; תוס' הרא"ש יומא סט א; מאירי נדה לא ב:

⁹ עי' בה"ג סוף הל' קדושין; עי' רי"ף ורא"ש ברכות מז ב; עי' רמב"ם עבדים פ"ו ה"ו ופמ"ג יו"ד ס"י ב ש"ד כד בדעתו; עי' מוש"ע או"ח קצט ב ואה"ע מד י ובהגר"א שם ס"ק יט וש"ע יו"ד רסז מז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הכותים שעשו כן, אלו שישבו בהר גריזים, גזרו על הרוב משום המיעוט¹⁰. ובזמן הזה כבר גזרו עליהם ועשאו כגוים גמורים לכל דבריהם¹¹ כמו שהתבאר בגיטין י'. ויש שכתבו¹² שלא עשו חכמים את הכותים כגוים אלא להחמיר, ולא להקל, ועדיין חייבים הם בכל המצוות כישראל, וכותי שקידש בת ישראל חוששים לקידושיו וצריכה גט מכל מקום למדו הראשונים מהם לצדוקים וקראים שבזמננו, שהם להם כמו שהיו הכותים קודם שגזרו עליהם שיהיו כגוים. אולם בזמן הזה קלקלו מעשיהם ואינם כשרים לשום עדות¹³.

¹⁰ תשו' הרמב"ם (בלאו) סי' תמט. ואף על פי שלהלכה אין חוששים למיעוט, עיין שו"ת הרשב"ש סי' תרטו שלא משום המיעוט שעבדו עבודה זרה בלבד גזרו, אלא לפי שהיו מעשיהם של הכותים כולם מקולקלים, ורצו לעשות גדר וסייג לפרוש מן הכותים לגמרי, שלא ילמדו ממעשיהם, שהכותים כולם לא היו שומרי תורה, ומשום גדר זה חששו כאן למיעוט עובדי עבודה זרה שבהם, וגזרו על הרוב משום המיעוט. ועיין בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' תד ועיין רמב"ן חולין ו. הובא ברשב"א ובתוס' הרא"ש ובח"י הר"ן, שאכן מטעם זה שאין חוששים למיעוט לא נתקבלה הגזירה בימי התנאים, אבל בדורות האחרונים נתקלקלו הכותים, ונעשו עובדי עבודה זרה שבהם רוב או מחצה, ולפיכך נתקבלה הגזירה והוא ע"פ ירו' אתם קלקלתם מעשיכם, וכ"כ בעה"מ שם ותוס' הרא"ש ערובין סא ב שנעשו המקולקלים רוב, וכ"כ בתו"ח ובצל"ח ובח"י חת"ס חולין שם, ועי' צל"ח שם צא א שפי' בע"א. ועיין רשב"א בתוה"ב ב"א ריש ש"א ע"פ ירו' הנ"ל שכולם נתקלקלו. וכן כתבו ברי"ף ורא"ש גימין י. רמב"ם אבוה"ט פ"ב ה"י מוש"ע יו"ד ב ה. שהכותים בזמן הזה עשאו כגוים גמורים, בין לענין שחיטה, ששחיטתם נבילה כשחיטת גוי, ובין לענין יין נסך, ובין לביטול רשות, שאם דר כותי בחצר אין תקנה לטלטל שם בביטול רשות, אלא בשכירות.

¹¹ ומותר אפילו להלוות וללוות מהם בריבית. עיין ש"ך קנט הו ועי' חו"ד ס"ק ד שדחה

¹² ב"י וב"ח אה"ע סו"ס ד בד' המור שם, ועי' ב"י שם שכן דעתו נוטה, וכע"ז בב"י אה"ע מד בד' המור שם, תפארת למשה ובית הלל ושער דעה יו"ד קנט וחוו"ד שם ס"ק ד; שאילת יעב"ץ ח"א סי' ל.

¹³ ש"ך שם נט מתשו' מוהר"ר בצלאל אשכנזי סי' ג' ועיין ש"ך יורה דעה סימן רסו ס"ק יז כתוב עוד בספר בדק הבית וז"ל כתוב בא"ח בשם הרמב"ם הקראים כל זמן שלא ידברו תועה על הרבנים ולא יתלוצצו בדברי רבותינו הקדושים חכמי המשנה והש"ס נכון לנו לכבדם לכת לראשול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול בניהם אפילו בשבת היבא דגזור להו גזירה דידן ועבוד להו מילה ופריעה דדלמא נפק מנייהו זרעא מעליא והדרי בתויבתא והכי אשכחן לרבינו האי זצ"ל דאמר הכי עכ"ל, ובתשובת רבינו בצלאל אשכנזי ס"ס ג' מביא דברי הרמב"ם ורבינו האי גאון וכתב נמצאת למד כי בקראים הדריים אצלינו בזמן הזה לא נמצא בהן אחד מכל המדות שהזכיר הגאון ז"ל כי בכל יום הם מוסיפין גירעון ואינם מלים בניהם שהרי אינם פורעים וקיימא לן מל ולא פרע כאלו לא מל ואינם מלים כמוהל שלנו ואין מכניסים בבתיהם תלמידי חכמים אדרבה בורחים מהם כבורח מן הנחש ואין מתפללים במנהג שלנו כלל אין אומרים י"ח הרי שהם משונים בכל דבריהם ולפיכך אסור למול בניהם בשבת כיון שאינם מודים בפריעה ואם כן איך יעשה להם פריעה וכי תימא ימול בלא פריעה נמצא מחלל שבת ואינו עושה מצוה ע"כ. ועיין תפארת למשה יורה דעה סימן קנט שהביא הרמב"ם בהדיא בהלכות ממרים פ"ג ד"ג וז"ל שם מי שאינו מודה בתורה שבע"פ הרי הוא בכלל האפיקורסים כו' בד"א באיש שכפר בתורה שבע"פ [מתחלת כצדו' ובייתוס] אבל בני התועים ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם ה"ה כתינוק שנשבה ביניהם כו' שהרי הוא כאונס כו' לכך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שמעו ראוי להחזירן בתשובה ולהמשיכם בדרכי שלום ע"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולהלכה פסקו ראשונים שהכותים גרי אמת הם¹⁴. אולם למרות זאת הכותים נמנו בין שאר הספקות¹⁵, שאסורים לבא בקהל ולהינשא לישראל אף לפני שגזרו עליהם לעשותם כגוים.

וכן אמרו שהכותים אסורים לבא בישראל, ואין משיאים אותם ולא נושאים מהם נשים. וכותי הבא על בת ישראל פסלה מן הכהונה, כדין הנבעלת לשאר פסולים, שאסורה לינשא לכהונה, ואם בת כהן היא, נפסלה אף מאכילת תרומה¹⁶.

כמה טעמים נאמרו באיסור הכותים לבא בקהל¹⁷: א) לפי שאין הכותים בקיאים בתורת קדושין וגרושין¹⁸, ושמא אירע ספק אשת איש בקידושי אבותיו, שנתקדשה אשה ואמרו שאינם קידושין, והלכה ונישאה לאחד מאבותיו של זה, או שנתקדשה אמו של זה לאחר בכסף או בשטר, והתירוה הכותים להינשא לאביו בלא גט מהראשון, שאין הכותים מודים בקידושי כסף ושטר, שאינם מפורשים בתורה, וכן פעמים שמכשירים הם גט פסול, שאינם בקיאים בדקדוקי גיטין, ונמצאו נושאים נשים שנתגרשו בגיטין פסולים, ובניהם ממזרים¹⁹. ב) רב נחמן אמר בשם רבה בר אבוה, לפי שנתערבו בכותים ממזר מנישואי אחות, וממזר מנישואי אשת אח. ד) רבא אמר הטעם משום איסור עבד ושפחה לישראל, שנתערבו בהם עבד ושפחה²⁰.

להלכה²¹ הכותים, אף אם באו להדבק בישראל וללכת בדרכי ישראל, פסולים לבא בקהל, ופוסלים בביאתם את האשה מן הכהונה ומן התרומה²², ואסור לקבל גר מן

¹⁴ עיי' בה"ג סוף הלי' קדושין; עיי' רי"ף ורא"ש ברכות מז ב; עיי' רמב"ם עבדים פ"ו ה"ו ופמ"ג יו"ד סי' ב ש"ד כד בדעתו; עיי' מוש"ע או"ח קצ"ב ב ואה"ע מד י ובהגר"א שם ס"ק יט ושו"ע יו"ד רס"ז מז.

¹⁵ כגון שתוקי ואסופי

¹⁶ תוס' יבמות סה: ד"ה עובד כוכבים

¹⁷ טעמו של ר"ע בנמ' לא נמנה כאן מפאת שאבזה אין הלכה כמותו כיון שאין ממזרות מחייבי לאוין.

¹⁸ וכן פסקו בשו"ת המבי"ט ח"א סי' לז, וכ"מ בריא"ז שם, ועיי' תשו' ר"ש הלוי אבן חכים, הובאה בשו"ת הרדב"ז ח"ב סו"ס תשצו.

¹⁹ כתבו ברמב"ן ובריטב"א כאן שאינו אלא מדרבנן, שהרי ספק ממזר מותר מן התורה. ואף על פי שרובם כשרים, הרי מעלה עשו ביוחסין שאין הולכים בהם אחר הרוב. ועיי' כסא דהרסנא לס' בשמים ראש סי' רכ, וביש"ש כתובות פ"ג סי' א שמן הדין היה ללכת אחר הרוב שאינם פסולים, ואף שנתערבו בהם פסולים, הרי משפחה שנממעה נממעה, אלא שגזירת חכמים היתה לחשוש לפסולים שבהם, כדי להבדילם מישראל. ועיי' בארוכה בקונ' בני ישראל עמ' מז ואילך מר"ש רוזובסקי, ושם אם היתה גזירה מיוחדת על הכותים להרחיקם, או שגזרו בכל ספק ממזר באופן כזה.

²⁰ בה"ג סוף הלי' נחלות. ועיי' יד ישראל כותים פ"א אות ט בדעתו שהל' כר"נ או כרבא שהם בתראי, ולא כהטעם שאין בקיאים, עיי"ש הטעם שאין חוששים לזה, וכ"כ חכם אחד שהשיג עליו המבי"ט שם. ובתשו' ר"ש אבן חכים שם כ' שהל' כרבא, עיי"ש.

²¹ פסקי ריא"ז קדושין פ"ד ה"ב ו.

²² רי"ף ורא"ש יבמות סה א; ריא"ז שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הכותים²³. וכותי לא ישא אפילו כותית, שדינם כשאר ספקות של פסולי קהל, שאסורים לבא זה בזה²⁴, ואין להם תקנה אלא להינשא לגרים.

ואף בזמן הזה, שעשאו לכותים כגוים גמורים, כמבואר שם דף עה: אם באו הכותים להתגייר אסורים הם לבא בקהל, שלא עשאו כגוים אלא להחמיר, ולא להקל ולהכשיר פסולם²⁵. וי"א²⁶ שבזמן הזה כבר עשאו כגוים גמורים, אף להקל, ומותרים לבא בקהל אם נתגיירו. ויש מהאחרונים שכתבו שאף לסוברים שלא עשאו כגוים אלא לחומרא ולא לקולא, אם נתגייר אחד מהם בזמן הזה מותר לבא בקהל, שלא אמרו כן אלא בדיני תורה, אבל לענין איסורם בקהל, שאינו אלא מדרבנן, עשאו כגוים אף להקל²⁷.

דף ד:

ב. מתו אחיו מחמת מילה האי ישראל מעליא הוא ... מומר לערלות וקא סבר מומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה

מומר לערלות²⁸: דהיינו שאירע שלא נימול בקטנותו, וכשהגדיל אינו רוצה למוול עצמו²⁹, שאינו רוצה להצטער³⁰, או שאינו מל בנו, שאינו רוצה לצערו,

²³ בה"ג סוף ה' נחלות. ונ' מלשונו שם שר"ל שאסורים בחיתון, אבל אין איסור בעצם הגרות

²⁴ טור אה"ע סו"ס ד ולבוש שם.

²⁵ ר"ח, הובא בר"י אלמנדר קדושין עד א; ב"י וב"ח אה"ע ד בד' הטור, ועיי' ב"י: ולזה הדעת נוטה, והובא בח"מ אה"ע שם ס"ק לד ובב"ש ס"ק סג. וכ"מ מבה"ג ומרי"א הנ"ל.

²⁶ דעת הרמב"ם עיי' בעצי ארוזים אה"ע שם ס"ק סו; וכ"כ בד' השו"ע שם סל"ו שהשמיט כותי, ועיי' הלכות קטנות שם לצד זה.

²⁷ ועיי' פסקי הלכות יד דוד בהשמטות סוף ח"א. שלא נאסרו אלא הכותים שבזמן התלמוד, שמקצתם כשרים לעדות היו, והיה מקום לחוש שמא קידשו בעדים כשרים וגירשו בגט פסול, ואם נישאת לאחר הולד ממזר, אבל הכותים שבזמננו, שאינם נוהגים כלל בדרכי ישראל, ולדעתם פסולים הם כולם לעדות מן התורה, אין לחוש לקידושיהם הנעשים בינם לבין עצמם, שהרי אין להם עדים כשרים, ואין בהם ספק ממזרות, ואם חזרו לדרכי ישראל מותרים הם לבא בקהל.

²⁸ שו"ע ונו"כ י"ד ב ז

²⁹ ואף על גב דבסעיף הנזכר (סעיף י"ג) נתבאר דמומר לדבר אחד בעינן שיהא רגיל בה, כבר תירץ דודי הגאון ז"ל בספר תורת היים (ד' ע"ב ד"ה אמר רבא) דכיון דבכל יום ויום עובר בעונש כרת הוה ליה כדש ורגיל בכך. תבו"ש מא

³⁰ רש"י ז"ל (ד' ע"ב ד"ה מומר לערלות) פירש אמה שאמרו בגמרא מומר לערלות היינו שמבעט במצוה זו. והכסף משנה (הל' שחיטה פ"ד הל' י"ד) כתב על פי שיטת הרמב"ם דמבעט אפקורס הוה, והכא מיירי שאינו רוצה להצטער. וכן כתב פרי חדש (ס"ק כ"ג). תבו"ש מא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הוה ליה כמומר לדבר אחד לתיאבון³¹, שנתבאר דינו לעיל. דף ג: שצריך לבדוק לו סכין.

וכן אם אינו מל את בנו שלא לצערו, הוי ליה מומר לדבר אחד³².

אבל אם מתו אחיו מחמת מילה, ואינו מל עצמו, וגם עכשיו שהוא גדול אינו מניח למול מיראתו פן ימות גם הוא כאחיו³³, הרי הוא כישראל כשר לכל דבריו. אבל אם אין שם יראה ואפילו הכי אינו מל הוה ליה מומר לערלות³⁴.

אם הורגל בעבירה³⁵ אחרת אפילו לתיאבון, חיישינן שלא יקיים שום מצוה כהלכתה היכא דצריכה טירחא, ולכן אין אוכלין משחיטתו כ"א אם בדקו לו סכין תחילה או סוף, ואפילו נשבע לא מהני, כדלעיל דף ג:

אבל אם עבר אעבירה אחרת באקראי שלא להכעיס ושלל לתיאבון, אז אפילו בדיקת סכין לא בעי.

ודוקא כמומר לדבר אחר, אבל אוכל נבילות, אפילו רק אינו מקפיד בין נבילה לשחוטתה שלא לתיאבון ושלל להכעיס, ואפילו בפעם א', שחיטתו נבילה, דלאו בר זביחה הוא, ולא קרינן ביה זְבִיחָהּ וְאֶכְלָתָּ.

³¹ ולא כמומר לכל התורה כולה אף על פי שהמפיר בריתו של אברהם אבינו אין לו חלק לעולם הבא. שו"ע הרב מז

³² שו"ע הרב שם יז

³³ וכתבו התוספות בריש חולין [ד, ב ד"ה שמתו] ובפסקי תוספות לשם [אות מז] דהא דאמרינן דכשמתו אחיו מחמת מילה דהוי ישראל מעליא דווקא כשנימולו כשהם גדולים ומתו, אי נמי אפילו בשמיני וכגון שהציצו בהם וראו שנבלע בהם דמן, הא לאו הכי יש לתלות שמתו כשהיו קטנים מפני שלא נבלע בהם דמן וזה שלא מל דינו כמומר לערלות. פר"ח שם אולם עיין כרתי שם יט שכתב אפשר לומר דאף כפי שורת הדין [דהיכין] דלא אתחזק שפיר יש לו למול, מכל מקום כיון דמפחד נמנע למול לא מיקרי תו מומר. וכ"כ בפרי תואר סק"י כ' בפשי' דגם לרמב"ם דמומר לדבר אחד בודק לו סכין מ"מ בכה"ג דמרתת פן ימות גם הוא כאחיו אפי' מתו אחיו כשהם קטנים אינו חשוד בבדיקת סכין ע"ש. ועיין דעת תורה שם נד ובאמת שכדבריו מבואר בריש"א חולין שם שבי' ע"ד התוס' וז"ל: וליתא מדנקט תלמודא סתם והטעם דכל שמתו אחיו מחמת מילה מקום יראה הוא לכל אדם ואפי' מקטנים לגדולים שאין להם שיעור וכל שיש צד פחד אינו נידון כמועד כלל וע"ל וע' בלב ארי' שם שכ"ג דעת כל הפוסקים שכ' סתמא וחולקין על התוס'. ועיי"ש עוד

³⁴ שי"ך שם כג

³⁵ שמ"ח ב יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

